

pravnih in prijaznih razmerah, kajti to nam je poroštvo miru. Za notranje-državno, državnopravno razmerje pa, na podlagi katerega bi Avstrija postala del nemškega cesarstva . . . (Živahen ugovor in oho! na levi — prav res! na desni.) Prosim, gospoda moja, kaj pa se razume pod državnopravno zvezo? V vsakem državnopravnem razmerju mora biti nekdo gospodar; ali si morda mislite tako državnopravno razmerje, kjer naj bi se avstrijski cesar s pruskim kraljem vrstil. (Poslanec Fiegl: Zveza na državni pogodbi!) No, če tega ne, potem pa nameravate Avstrijo v tako razmerje z Nemčijo spraviti, v katerem sta danes ž njo Saksonska in Bavarska. (Ugovor in posmehovanje na levi!) Kolikor sem jaz jurist (poslanec Pernerstorfer: Pa slab!) si tega pač ne morem drugače razložiti; vi morate skovati popolnoma nove državnopravne teorije in jih uvesti na univerze, sicer mi to ne gre v glavo. Kje pa so tisti državni dohtarji? (Veselost na desni.) To, kar sem rekel, je vendar državnopravni nazor, ki ima vso drugo daljavo, kakor pa so naši napori.

Govorili ste, gospoda moja, o ustavoverstvu in ste nam očitali, da nismo ustavoverni. Gospoda, meni se zdi, da se je veter v novejšem času presukal, kajti tista gospoda, ki se je poprej imenovala ustavoverno, znebila se je uže zdavnej tega imena. Mislim, da je to storila iz tega vzroka, ker jim je ustava sedaj nekoliko nepriročna (radost na desni), mnogo bolj nepriročna, kakor nam. Resnica je, da smo v poslednji dobi mi bili tisti, ki smo morali ustavo braniti pred Vašimi napadi! (Dobro, dobro! na desni.) Mi smo morali tiste postave pred Vami braniti, katere ste Vi sami napravili in katerih bi se sedaj radi znebili!

Mislite si, kar Vam drago, zagotovim pa Vas lahko, da Vam ne pripoznamo nikake prednosti, kar se tiče varstva države, njene mogočnosti, njene enote in posebnosti pa njene neodvisnosti in suverenitete. (Živahna pohvala na desni.) (Dalje prih.)

Iz državnega zbora.

V marsikaterem oziru zanimiva bila je 9. seja zbornice poslancev 19. oktobra t. l., ker govorili so trije levičarski poslanci one vrste, katera je v zadnjih letih začela uspešno spodrivati voditelje bivše ustavoverne stranke. Govoril je namreč veliki Nemec Křepek, rudečelasi kmetski kričać, kateremu je sledil od desnice dr. Greger, potem pa je dolgo in ostudno kvasil in kričal največji razsajalec Knotz, za njim knez Alfred Lichtenstein, konečno pa je hotel še Plener strahovati predsednika Smolko, ker ni hotel k redu pozvati grofa Taaffeja.

Křepek sam naznanil je začetkom svojega z golih fraz sestavljenega govora, da hoče govoriti kot kmet. Držal se je res tega predmeta, pa posebno z namenom, vladi očitati, da za kmete nima družega kot obljube.

Dolgo je obiral kosti zaradi obljubljenе postave o dednem nasledstvu pri kmetih, dalje je očital vladi, da kmetu ne zniža davka, ne zniža vožnine pri državnih železnicah, tudi pogodbo o severni železnici spravil je v govor, akoravno si je pri tej vlada pridržala prav vse pravice gledé določevanja vožnine, konečno je trdil, da vlada kmetu hoče odvzeti edino, kar ima — dobro šolo. S temi potezami označen je nov Nemec Křepek popolnoma, in ako se posname ves vtis njegovega ne dolgega, po vsem praznega govora, reče se lahko na kratko, tako govori kričać v kmetski krčmi, ki vso svojo modrost zajema iz malovrednih časnikov, kateremu pa tudi samo največja nevednost ne zamore kaj verjeti in mu kaj zaupati.

Ako hoče zbornica poslancev po Křepeku meriti zavednost in razumnost nemških kmetov na Českem tedaj mora te milovati ne zavolj zavoljo zatiranja Nemcem na Českem, temveč zato, ker se pusté zapeljati, da si izberó tako malo zavedenega zastopnika v državni zbor. — Drugi govornik dr. Greger z desnice govoril je tudi to pot z veliko mirnostjo, drastično pa hladnokrvno opisujoč razmere na Českem. V obširnem, gladkem in ne žaljivem govoru dokazal je, da nemir na Českem dela nemška stranka namenoma zato, da bi spodkopala tedanjo vlado in jo prevzela sama. Konečno pa zakliče levičarjem, naj uže sprevidijo, da v Avstriji ni „rojene“ vladine stranke, za kakoršno se smatra Nemška in pa da je ključ za rešitev narodnega nasprotja samo v besedah prestolnega govora in adresne večine: „Enaka pravica za vse narode!“

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Temu pod plaščem

ali

Rabljevo delo o polnoči.

(Po češkej „Narodnej knižnici.“)

I.

Strašna noč.

Po ulicah v Pragi je tema, da bi z dinamitom morali trgati jo, kedor bi hotel videti nebo, ki pod njim valí se grozna oblačina, kakor sodi — napolnjeni s kolo-mazom. Strašno, kakor kak gladen pes, tuli veter po ulicah, da kar klepečejo šipe po plinovitih svetilnicah, kakor bodo klepetali pogubljenim zobje o poslednji sodbi. Plin sam mežkra, kakor brlé svetilnice mrličem za glavami . . . Kedor koli mora o tej grozni noči iti z doma — vsakega polije gosta kurja polt . . .

Deset počasnih zvukov, ki oglašajo, da je deset ura, prodira iz praških zvonikov po ulicah Mnogo teh zvukov veter delí na tri, na štiri glase, da marsikedo, ki jih šteje, našteje petnajst — da, osemnajst udarcev. O poslednjem udarci ob zvon je o divjem viharji zvuk podoben poslednjemu obešenčevemu vskriku . . .

II.

Neznana ženska.

Padla je zavesa in občinstvo gré iz gledališča. Razhaja se na vse strani.

Po eni manjših ulic v Pragi stopa neka dama. Gré iz gledališča, a sama . . . Grozno igra veter z nje gizdavim oblačilom, zlasti pa strastno pometa z njeno vlečko (šlep), da ima jo dama več pred seboj, nego za seboj.

Kedo je ta dama, to ostane zmerom zahaljeno v neprozorni zavoj skrivnostne teme.

Naglo se je ustavila, zaslišala je trojen žvižeg.

III.

Prijetje.

Dama se trese, otrpnilo jej je celo telo. — Klanice (taschen) padajo sè streh, napisi (firme) sè zidov . . . Razkačeni veter maje tobakarske kolibe, kakor trstičje.

Tri črne, zavite osebe so se prikazale na ulici. Zopet se je oglasil trojen prosunljiv žvižeg . . . in prikazale so se tri druge osebe.

Vse so planile pred damo. Ena izmed teh oseb je sè zamolklim — v grlu zadržanim glasom opomnila: „Morate iti z nami!“ A uže držé damo.]

Kaj pa je dama učinila? — Ničesar....

Kaki drugi ženski bi bila sreča mila — prikazal bi se jej kak dobrodušen mladenič, vzel bi jo v naročje — malo živo, ali morebiti omedlelo, odnesel bi jo v svojo palačo... položil bi jo na divan itd.... Ta dama pa je narodila se v nesrečni uri. O neki priliki jej ciganka ni prorokovala nič dobrega. — — Ni živa duša jej ne prihití na pomoč....

IV.

Osodni unos.

Dama je le vskriknila... da, ni učinila nič drugega, nego vskriknila je: „Ljubi Bog!“ — a uže jo zahaljenci vlekó v kočijo, ki je pripeljala se na znamenje... Dva tajstvenika sta sedla k njej, zastrla okni, kočijaž pa je pognal. Kam? Tega ne zna dama. Zahaljenca sta jej zavezala oči. Čula je le, da je eden izmed obeh kočijažu šepetnil: „K mrtvaški glavi!“

Vdala se je svoji skrivnostni osodi. Vera v Boga je jačila jo. Molila je rožni venec....

Po dolgi vožnji je ustavil se voz. Eden izmed zahaljencev je stopil iz kočije in potrkal je trikrat. Nekova težka vrata so mrgodnila.... Zapeljali so jo v nekov dom... Škripajoči ključ je preveril jo, da so zaprlo za njo... Ločena je bila od vsega sveta in izdana pestem svojih mučiteljev. — —

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz vipavske doline 30. okt. — O včerajšnji javni preskušnji učencev deželne vinarske šole na Slapu služijo naj Vam v poročilo sledeče vrstice: Preskušnja trajala je od 9. ure zjutraj do 1. popoldne. Deželni odbor zastopan je bil pri izpitu po deželnem odborniku gosp. dr. Vošnjaku, kmetijsko družbo zastopal je pa vipavski dekan gosp. M. Erjavec; navzočih je bilo pri preskušnji tudi nekoliko posestnikov iz obližja, med temi trije očetje, kojih sini so se letos tu izšolali.

Izpraševali so se učenci iz trtoreje, kletarstva, sadjarstva, splošnega kmetijstva, zelenjadoreje, kemije, fizike, iz računstva, geometrije, praktičnega merstva in zemljermerstva. Učenci odgovarjali so na vprašanja iz navedenih predmetov kaj povoljno dobro. Praktično se je pri preskušnji kazalo cepljenje ameriških trt in določevanje kisline v vinu. Gosp. dr. Vošnjak je po končani preskušnji razdelil letos izšolanim učencem spričevala in v daljšem govoru naglašal, kako dobre vspehe kaže v vsakem oziru slapenska šola bodi-si na prostem — v vinogradih in polji, kakor tudi v šoli; izrazil se je, da se čudi tako dobremu vspehu, kakoršnega so pokazali učenci pri preskušnji. Zahvalil se je potem v imenu deželnega odbora g. vodji in pristavu, učiteljema zavoda ter učencem na srce polagal, da se tudi v bodočem praktičnem življenji drži jo vodil, podanih jim na Slapu. Knjigovodstvo se ni ustmeno izpraševalo, a bile so na izgled postavljene praktične pismene vaje, ki kažejo, da učenci knjigovodstvo v resnici znajo. Ravno tako videli so se tudi lepi črteži o zemljiščih, koje so učenci sami izrisali na podlagi praktičnih vaj, ki jih imajo v zemljermerstvu s pomočjo onih priprostih instrumentov, ki jih je sploh mogoče manj izobraženemu kmetovalcu v roke dati. Posebno pohvalno omenjati nam je pa v resnici lepe, od učencev izdelane risarije, ki se bavijo z geometrijo, perspektivo, senčenjem in risanju po modelih, zadevajočih kmetijske predmete (orodje, stroje itd.).

Po končanem oficijelnem delu spravili smo se ob 1. uri popoldan okolu mize, ter se pri njej z dobro jedjo, fino pijačo in napitnicami bavili do mrakú.

Iz Ljubljane. — Vernih duš dan. Tudi letos ovenčal je hvaležen narod slovenske grobe svojih zaslužnih veljakov počivajočih na ljubljanskem pokopališči. Vsakemu rodoljubu vračajo se ta dan še bolj živo v spomin zasluge naših rajnkih veljakov. Imena: Vodnik, Čop, Slomšek, Wolf, Prešern, Jenko, Koseski, Toman, Costa, Bleiweis in pa dolga vrsta imen družih naših rodoljubov, stopajo nam živo v spomin. Hvaležno spominjamo se vzvišenega delovanja teh mož za naš narod; vsak izmed nas, ki smo se od teh naših prednikov učili ljubiti svoj narod, pa tudi gotovo na ta dan ožje duševne zveze z našimi pokojniki — ponavlja svoj sklep — zvesti Bogu — delati in živeti za mili naš narod.

— **Za Gorenjce po povodnji poškodovane**, darovala je ljubljanska hranilnica 1000 gold. — Gotovo lepa radodarnost na pravem mestu.

— **Vpokojen** je ljubljanske deželne sodnije svetovalec R. pl. Zhuber, in povodom vpokojenja podeljen mu je naslov svetovalca nadsodnije.

— **Vreme** skazilo se je popolnoma; neprenehoma dežuje, tu in tam prikaže se na hribih sneg. Vode so nenavadno narastle. Kmetovalci ne morejo spravljati jesenskih pridelkov in ne napravljati stelje. Vsled vednega deževanja bilo je tudi zeló moteno obiskovanje grobov in molitve na pokopališčih.

— **Nova dvorazredna šola na Dobrovi** otvori se danes s slovesno sv. mašo in blagoslovljenjem novih poslopij. Razun domačinov vdeleži se slovesnosti tudi gospod okrajni glavar Mahkot, kateri je prav izdatno pripomogel, da se je razširjenje šole tako urno in povoljno izvršilo.

— **Gosp. prof. Šuklje** odložil je državno poslanstvo, kakor trdi v svoji izjavi v „Ljub. L.“ zarad „ugovora z neke strani, da volitev ni bila prosta, da je bil marveč izvoljen le vsled nezakonitega vladnega pritiska, in da je — — ta trditev omajala njegovo stanje v državnem zboru.“ — Koncem svoje izjave oglašá gospod prof. Šuklje svojo kandidaturo pri novi volitvi.

— **Veliko razstavino medalijo** dobila je c. k. kmetijska družba kranjska na mednarodni razstavi sadja v Budapešti za zbirko jabelk sestavljeno iz sort, kojih na Kranjskem največ pridelajo.

— **Izpiti na deželni kmetijski šoli, slovenskem oddelku v Gorici** bili so pretekli torek od 9. do 12. ure dopoldne. Pri skušnji bili so navzoči vzvišeni g. Franc grof Coronini, deželni glavar; dr. Josip vitez Tonkli, njegov namestnik; dr. Jožef Abram in Ivan Gasser, deželna odbornika; Gustav Pirc, učitelj kmetijstva in tajnik kmetijske družbe v Ljubljani; Rihard Dolénc, vodja, in Rohrman, pristav na deželni vinarski šoli na Slapu, in nekateri drugi gospodje. Najprej je bila skušnja iz teoretičnega nauka; izpraševala sta začasni vodja g. Fr. Žepič in začasni pristav g. I. Cotič. Učenci so odgovarjali prav dobro. Potem je gospoda ogledala hlev, kmetijsko posestvo, plante, gnojišče, drevnico, klet in drugo; okolu poludneva so se razšli. — Stvarnega popisa o skušnji in kmetiji pričakujemo in nadejamo se, da se bo dotičnik v resnici stvari držal. Nekateri dopisniki spravljajo v javnost poročila o goriški kmetijski šoli, pa govorijo o šoli le toliko, da pridejo na sedanjega začasnega voditelja. Ko so prišli do njega, začnejo udrihati po njem, da je strah. Tudi slepec spozna namen takih poročil, katera vsled tega namenu bolj škodujejo nego koristijo. Poročilo naj bo stvarno, da pomore do zmage resnici, katero vsakdo

sebojнем miru v državi kaj ležeče, take izgrede in naj pridejo od katere strani koli. (Dobro! in plosk na desni.)

Če se nam pa vedno trdi: „Glejte, vse to smo Vam uže zdavnej pravili: tako-le mora priti, tako-le bo prišlo in pa še hujše — no, gospoda moja, take besede niso družega, kakor izraz zadovoljnosti, da je res tako prišlo, in želja, da bi se še dalje med saboj ravšali. (Dobro! Res je tako! na desni.) Zakaj to? Jaz sem se vpričo lepega števila trdih Čehov javno izrazil, da tako rovanje smatram za nesrečo v našem narodu, ker mu je v očéh cele Evrope le na škodo, in naše dobro ime omadežuje. Nikjer nam niso na korist, kjer se taki izgredi objavijo; če bi pa moral po prislovcu: „iste fecit, cui prodest“ vprašati, pač ne vem, koga naj bi zatožil. Spominjam se, da je bila poprej neprestana govorica o zatiranji in o vznemirovanji nemškega naroda. Če se potem tako prerokovanje izpolni, takoj zavriščé: Glejte, tako je! Ali Vam nismo pravili? (Poslanec Perners-torfer: Kaj pak da!) To je toraj dokaz, da je sedanje ministerstvo vsemu temu vzrok in zaradi tega več ostati ne more ter mora odstopiti in drugemu umakniti se. Tù imamo, kar nam je bilo dokazati!

Gospôda moja, ne štejte me med občudovalce sedanje sisteme, naravnost Vam povem, da ne! To sem tudi njegovi eksclenci g. ministerskemu predsedniku v zasobnih pogovorih uže večkrat povedal, da sem z njegovo vlado v mnogem oziru nezadovoljen. Pred vsem drugim moram njemu in celemu ministerstvu očitati, da se pri vsem svojem početju preveč ozira na „qu'en dira-t-on“. (Kaj bodo pa drugi rekli?) Jaz mislim, da krepko, samozavestno in svojih dolžnosti zavedajoče se ministerstvo mora imeti svoj določen program, in mora vedeti, kaj da hoče doseči. Če hoče doseči izvršitev ustave, mora vedno pred očmi imeti, kaj mu ustava predpisuje za dolžnost in tem predpisom mora potem v praktičnem življenji znati pripraviti popolno veljavo, ne da bi se vprašalo: Kaj bodo rekli na Dunaji, kaj časnikarji, in kaj na Nemškem. (Dobro! na desni.) Na to-le: „Kaj bodo pa ljudje rekli?“ se je ministerstvo do sedaj preveč oziralo; to je njegova slabost in naša. (Tako je! na desni.)

(Dalje prihodnjič.)

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Za dr. Gregerjem dobil je besedo dr. Knotz, ki je par ur po svoji neotesani navadi s frazami in nalašč v ta namen zbranimi povesticami opisaval, kako se pod sedanjo vlado zatira nemštvo izrekoma Nemci na Českem, kako nestrpljivi so Čehi proti Nemcem, kako pristransk je cesarski namestnik na Českem in kako je narodnostni prepir segel uže tudi v našo vojno. — Te predmete vlačil in raztezaval pa dokazaval je brez konca in kraja s toliko hudovoljnostjo obrnjeno izrekoma zoper cesarskega namestnika barona Krausa, zoper tamošnje sodnike in pa zoper vojno, da je bil predsednik parkrat prisiljen pozvati ga k redu in da je tudi sicer neobčutljivemu grofu Taaffeju kri zavrela in ga prisilila k kratki odločni izjavi.

Da je bil govor Knotzov poln brezozirnih osebnih napadov, to je lahko razumljivo in se popolnem vjema z znanim značajem Knotzovim, prepojenim z nemško omiko one vrste, katera je nemštvu v največjo škodo, ker mu dela tudi iz najkrotkejših značajev nasprotnike. To je pravi prototip onih Nemcev, zoper katere je bil ne zdavnej obrnjen zeló ojster govor nemškega cesarjeviča.

Vtis Knotzovega govora bil je pomenljiv, kakor tudi lansko leto. Razburil je zbornico, razžalil je vlado in vse njene organe, večino je prepričal, da s takimi Nemci ni mogoče nikakoršnega porazumljenja in vsi zmernejši Nemci na levici sprevidijo po vsakem takem govoru, da je tako početje v škodo in nečast nemškega imena. Edino pristaši Knotzovi, katerim moramo prištevati tudi „rojenega“ ministra Plenerja, veselijo se ploskaje takih zmag — po receptu tevtonskih medvedožrcev.

Koj za Knotzom oglašil se je k besedi grof Taaffe in je odločno zavrnil napade na nenavzočega českega cesarskega namestnika in pa podtikanje narodnostnega prepira v vojni.

To je bilo Plenerju, Fiegelnu in njihovim somišljenikom povoda zadosti, zahtevati, naj ministerski predsednik prekliče očitane izrečeno proti Knotzu, da se po tej poti hoče naša vojna spraviti ob veljavo, in oziroma zahtevali so, da ga predsednik pokliče k redu. Pa zgodilo se ni ne eno ne drugo, akoravno so se enake očitane in zahteve ponavljale še drugi dan.

Knez Lichtenstein govoril je stvarno in mirno za adreso večine.

Zabavne stvari.

Temí pod plaščem

ali

Rabljevo delo o polnoči.

(Po češkej „Narodnej knižovni.“)

(Dalje.)

V.

Rabljevo delo o polnoči.

Pozna, da peljó jo navzdol po stopnjicah pod obok. Ustavili so se

„Zopet peljemo eno“ — spregovoril je eden izmed zahaljenih spremnikov z mrtvaškim glasom.

Glas, ki je krilil, kakor bi prihajal iz kake na pol segnjile rakve, opomnil je: „Torej enajsto!“ Zopet je vse tiho.

Po nekolikih trenutkih je dama povprašala: „Kde sem?“

„Pred tajnim pražkim sodstvom“ — odgovoril je glas, ki je bil prvič zakrilil, kakor iz na pol segnjile rakve.

Dama hoče kričati, ali ne more . . . strah je zdrgnil jej grlo tako, da bi ne pogoltnila ni svinčenega zrna.

Molčí . . .

Naglo, kakor s čaralno močjo, padla jej je obveza z očí . . . Dama je spregledala.

Stojí . . . o groza! . . . v veliki, s črnim suknom ovešeni sobani, nje stene so obogačene s človeškimi črepovi . . . z mrtvaškimi glavami . . . Sredi sobane na črni šarenici počiva čok, pri njem pa stojí moški s krinko na obrazi in v rudeči obleki, v desnici drží ogromno sekiro — kostenico. Ta človek je rabelj.

Plaha dama je spoznala ga takoj, videla je uže nekolikokrat namalanega rablja.

Grobovo tihoto v sobani moti majalo s svojim nepremenljivim tiktakom.

Dama se je ozrla v uro in grozno je vsikrnila . . .

To je strašna ura . . . Na majalu se ziblje mrtvaška glava . . . številke kažeti dve kosti iz stegna . . . Kladvice ne bíje ob struno, bíje ob človeško glavo. — — Ura je polnoči. — —

Dama umira vsled samega straha.

„Naj zvrši se sodba!“ — spregovoril je zopet tisti glas, ki je bil popreje zakrilil, kakor iz na pol gnjile rakve...

Rabelj je začel govoriti: „Nesrečnica, stopi k temu čoku....“

Te besede so jo zadele grozno tako, da je zdrznila se, kakor bi se bila doteknila kakega obešenca, ali nje-gove vrvi. Ali ni genila se ni.

„Pomozite jej!“ — rekel je rabelj z glasom — podobnim krokarjevi tožbi...

Stopila sta dva zahaljenca k dami, prišla sta jo in odvlekla k čoku... Rabelj je s palcem poskusil sekuro, ali je dosti ostra. A ostra je bila.

V tem je omedlela dama.

Ni videla ni, kako je rabelj dvignil svojo grozno mesarico, ni slišala, kako je siknila v zraku, niti videla, kako je sekira zvršila svojo nalogo, kako je zagrizla se globoko v čok, ni čula, kako so zapela tla pod čokom, ni slišala, kako so strašno nasmijali se vsi zahaljenca.

„Dovršeno je!“ — potrdil je rabelj z glasom — zamolklim, kakor so zaduhle rimske katakombe (podzem-ska pokopališča). (Konec prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 8. nov. (*Iz delegacij in naučnega ministertva.*) Minul nam je gotovo sila pomenljivi teden. — Delegacije dajejo različnim skrivnim močém priliko, upreti se zoper osebe, katere so postavljene mnogo viši nad druge, bodi-si iz tega namena, da bi na onem metu naredili prostor za druge po njem hrepeneče, bodi-si pa tudi zato, ker je v resnici v nasprotju s koristmi stvari ali vsaj veljavne stranke, da dotične osebe zavzimajo tako važno mesto.

V takem položaju je bil ravnokar naš minister vnanjih zadev grof Kalnoky. Znano je, da ga ima bivši vnanji minister grof Andrassy zdavnej na piki. Ravno tako pa se lahko opazuje, da mu ogerski vladini krogi nikakor niso prijazni, bodi-si ravno zavolj vpliva Andrassi-jevega, bodi-si zavolj Kalnoky-jeve, Rusom pri-jazne politike, kateri so Madjari zmiraj in povsod z vso silo nasprotovali, bodi-si pa morebiti vrh tega ali pa poglavitno zato, ker je prejšnje čase ogerski ministerski predsednik Tisza tudi v zboru poslancev rad kazal tudi v vnanjih vprašanjih veljavo besede, katere v nobeni državi nikoli ne smeta imeti dve osebi, ampak samo minister vnanjih zadev. Novejši čas pa je skoraj videti, kakor bi se bil sicer sila mogočnemu Tiszu spodvezal jezik v stvaréh, ki spadajo v vrsto državnih vnanjih zadev; neko vnanje znamenje te premembe opazovalo se je to poletje v tem, da je minister Tisza moral pridno kopati se v morški kopeli Ostende, ko je naš cesar z velikim spremstvom v Kromerizu sprejel visoka ruska gosta.

Iz teh ogerskih vladinih krogov zbirali so se tedaj oblaki, ki so bili namenjeni za čas zasedanja delegacij grofu Kalnoky-u napraviti veliko hudo uro. Iz črnih oblakov švigali so bliski z novico, da grof Kalnoky od-stopi in v ogerski delegaciji pripravljeno je bilo vse za glavni naskok. Pa kakor se čuje iz verjetnih virov, segla je med glave ogerske delegacije še močnejša roka z ukazom: stojte! in grof Andrassy, ki pozna moč one roke, napravil je v delegaciji namesto velikega naskoka s topovi največje mere — samo raketo z bengalično razsvitljavo in tudi ogerska delegacija vzela je naznanje naznanila Kalnoky-jeve in mu izrekla zaupanje.

Vojnemu ministru grofu Bylandtu godilo se je mnogo bolje, vprašali so tudi njega, jeli je res, da naši

vojaki ne govoré vsi Knotzovega materinskega jezika, in pa, ako se res tudi med seboj kaj ravnsnejo vojaki in še mnogo družega o hrani, obleki in zdravju vojakov, pa ker sta Knotz in Hackelberg uže v državnem zboru povedala, kaj jih peče, jim je lahko odgovarjal. — Ker smo danes uže pri samih ministrih, pa si oglejmo še enega, prijatelja našega barona Conrada, danes žali-bog (kakor on pravi) ni več naučni minister, ampak upokojen minister. „Novice“ so temu ljubljenu Slovincu sicer uže več kot pol leta prorokovale osodo, katera ga je sedaj doletela, pa neverni ljudje so rekli, da ne bo nič — in nasprotniki Vaši so celó trdili, da se „Novice“ lažejo. Zdaj pa vidijo vsi Vaši neverniki in nasprotniki, kedo ima prav. Conradu je naslednik dr. vitez Gauč, o katerem smemo pričakovati, da bo boljši kot njegov prednik; samo za premembo imena ne damo nič.

Iz Kamnika 9. nov. — Uže je precej dolgo, kar sem sporočal o stanju polja, ko je bilo še sem in tje s sneženo odejo pokrito; ali danes namenil sem se čast. bralcem „Novic“ nekoliko naznaniti o letini sploh. Kakor sem uže takrat sporočal, prihranili smo si ozimne rži malo in komaj za seme, drugo vso smo podorali in posejali z jarim žitom, in še druga ostala bila je prav slaba, kar se je najbolje pokazalo sedaj ob setvi, ko je bila rž dražja od lepe pšenice. Pšenica bila je letos prav izvrstna, in smo jo prav obilo pridelali, tako da nam bo ostajala še za prodajo, ali žalibože, da ima tako nizko ceno. Ječmen, kakor tudi oves bil je izredno lep. Fižol bil je srednji, kjer mu je letošnja suša ob času cvetja veliko škodovala. Krompir bil je še zadosti lep, le da je močno gnjil, uže na njivah, kakor še sedaj v kletih. Repa in korenje bilo je letos srednje, tako da nam bo več manjkalo kakor ostajalo.

Tu naslikal sem nekoliko o letini poljskih pridelkov, za katere se še hvala Bogu vendar naš kmet še zadosti briga, da obdela polje, da mu rodovitneje obrodi; ali namenil sem se pa tudi danes nekoliko vrstic omeniti tu, o pridelovanju in prodaji sena in živinoreji, posebno govedi, posebno krav.

Seno, kakor tudi detelja vseh baž, bila je letos prva košnja, prav bogata; druge zarad hude suše slabeja. Zarad sena omeniti moram, da smo se uže prav obilo prepričali in tudi večinoma navadili, da ga kosimo ob času cvetja, da ga ne zorimo, kakor je bila naša navada pred nekaj leti; ali le tega se ne morejo naši ljudje privaditi, da bi vsaj enkrat bolj skrbeli za obdelovanje senožet in travnikov; mnogokrati bilo je uže opominjano, po neprecenljivih „Novicah“ in družih gospodarskih listih in knjigah, kako dobro da je spomladi travnike pregrabiti ali z za to pripravljeno brano prevleči in tako osnažiti tako močno uže ukoreninjenega mahú, kateri duši in popija rastlinske snovi drugim zeljšam.

Dobrova pri Ljubljani 9. nov. (*Pričetek šolskega leta in drugo.*) Novo šolsko leto se je tukaj letos dne 4. t. m. bilo kolikor možno slovesno pričelo. Na novo razširjena dvorazredna šolska hiša bila je okrašena od znotraj z oleandri, a od zunaj pa s zastavami, med katerimi bili ste cesarska in cerkvena ter pet narodnih trobojnic. Malo pred 10. uro pripelje se tudi naš za vse dobro vneti gosp. c. k. okrajni glavar Mahkot iz Ljubljane. Točno ob 10. uri prične se cerkveno opravilo s poklicanjem sv. duha, potem bila je sv. maša, po maši pa zahvalna posem za srečno dokončanje zidarskega dela pri šoli, nove mežnarije in novega gospodarskega poslopja farovškega.

Po dokončanem cerkvenem pravilu, katerega se je vdeležilo nad 200 šolskih otrok poda se mladina zopet nazaj v šolo, kjer pričakuje blagoslovljenja na novo pre-delane šolske hiše v dvorazrednico. Kmalu potem pri-

Zabavne stvari.

Temi pod plaščem

ali

Rabljevo delo o polnoči.

(Po češkej „Narodnej knihovni.“)

(Konec.)

VI.

Nenadnost in strah.

Dama se je izbudila iz medlobe in vidi, da sedí v kočiji, ki naglo odhaja.

Grozna misel je prošnila jej mozeg. Lotila se je misel je: odsekali so mi glavo... dvignila je roko in prijela se, ali ima glavo. Ali čakite, prijela je klobuk... Prestrašila se je in vsikrnila... Ko je pod klobukom prijela se, prijela je nos... začutila oči... prijela uhi... našla usta, s kratka: nekako glavo... Stoprv po uhanih je poznala, da utegne to biti nje glava.

„Kde sem? — Kaj se godi z menoj?“ — vprašuje. Ali zahaljenca, ki sedita pri njej v kočiji, — oba molčita, kakor kaka utopljenca. —

Naposled je ustavil kočijaž. Odprla so se durica in zahaljenca sta dami pomogla, da je stopila iz kočije... Eden obeh spremnikov, njegov deh je dišal po mrličih, ta je sprogovoril:

„Hodite!“

Kočijaž je naglo odpeljal zahaljenca.

Dama stoji na ulici.

Dve ura je po polnoči. Še zmirom veter po ulicah tuli, kakor pes, ki lovec biča ga.

Malo kjé mežkra še katera svetilnica in sveti... Dama se modrí, ozira se in pozná, da je — pred svojim bivališčem. Pozvonila je... odprli so jej... Po nekotnih trenotkih je v svoji sobi.

Najpoprej je bežala pred zrkalo, zdaj še le je preverila se, da niso odsekali jej glave... spoznala je svoj nos, svoje oči in svoja ustna... svoje... vso svojo last. Premišlja grozno in tajstveno dobrodruštvo, zahaljenca in rablja, slekla se je. Še zmerom je na pol mrtva vsled samega straha....

Ali vendar, kaj je to?

Zadaj — na svojem svilenem oblačili, ko je bila slekla ga, našla je z iglico pripet napis:

„Zdrava pljuča so človeškega zdravja zaklad. — Prah kazí pljuča. — Tajno sodstvo pri „Mrtvaški glavi“ pokazni vsako žensko, ki je nevarna zdravju človeških pljuč. Ženska, i ti si bila človeštvu na kvar. Zato je nocoj pokaznil te tajni sod v družbi z osvetniki ljudskih pljuč.“

„Ali je o meni sodba to?... Jaz... da sem jaz na kvar ljudem — njih dihalu... Ali jaz...?“ Naglo, kakor bi se bilo razvedrilo jej v glavi, vsikrnila je:

„Le jaz bi bila povod...“ Jela je ogledavati obleko, ki je bila stoprv slekla jo, preverila se je, da je rabelj v družbi s tajnimi osvetniki človeških pljuč s svojo grozno sekiro odsekal jej — vlečko.

Pred Božjim križem je prisegla, da nikoli več ne bode nosila nobene obleke z repom.

L. G. Podgoriški.

Kratkočasnica.

Nepoboljšljiv.

Sodnik: Obsojeni ste zavolj beračenja na 24 ur zapora. Stražnik! takoj ga odpeljite!

Berač: Prosim, ali bi ne mogel kazni še le jutri nastopiti? Danes je ravno petek in ta dan gre naša obrtnija zmiraj najboljše!

Mnogovrstne novice.

* **Porotniki po roparski volji.** Z Rima se piše nekemu nemškemu listu: V Viterbi poleg Rima dogodilo se je pri sodnji nekaj v resnici nezaslišanega. Tamošnji porotniki izrekli so namreč zarad umora zatoženega Sicilijana Calvagno, kakor tudi vse njegove sokrivce, soglasno nekrive, akoravno je več izmed njih hudodelstvo obstalo. Ko je predsednik ugovarjal zoper razsodbo vpričo poslušalcev, zbrali so se meščani in so razjarjeni prihrumeli v sodnijsko dvorano, da bi predsednika sodnije in pa javnega zatožnika razmesarili. Oba rešila sta se skoz neke zadnje vrata pred ljutim ljudstvom. V spremstvu karabinerjev morala sta bežati do bližnje železniške postaje. Zdaj toži predsednik zagovornike, ki so vsi poslanci, da so porotnike podkupili. Mestni zastop v Viterbi odgovoril je na to s tirjatvo do ministerstva, da se predsednik odstavi. Vsa pravda vzbuja na Laškem izredno pozornost, posebno ker je pravda Calvagno trajala devet let in se je ž njo pečalo uže šest porotnih sodišč, da se sedaj konča z oproščenjem. Gradivo spisov obsega 120 zvezkov.

* **Domovinska pravica.** Mnogo občinam, posebno na kmetih, natveza se dolžnost, skrbeti za ptujce ali plačevati za nje bolnišniške stroške, ker so si po stari domovinski postavi v smislu §. 12, b. od 17. marca l. 1849. „tihoma“ sprejeti pridobili v občini domovinsko pravico.

Taka zgodila se je tudi občini Visočan pri Pragi, v kateri je neki l. 1866. umrl Altman bival 17 let, in mu je na prošnjo njegovih otrok c. k. namestništvo pripoznalo domovinsko pravico. Upravna sodnija pa je to razsodbo zavrgla, ker je bil Altman v občini vpisan kot ptujec in ker je bila pri njegovem imenu opazka, da je imel domovinski list rojstne občine in je iz občinskih in glavarških pisem razvidno, da je občina skrbela za ponavljanje domovinskega lista. — Župani čujte in pazite, da svojo občino obvarujete nepotrebnih stroškov!

Naši dopisi.

Železnike 22. nov. — Poročati imam žalostno vest, da je Anton Paplar, pevec bralnega društva, v nedeljo zvečer Matija Logarja, kovača, brez vzroka v trebuh zabodel, da je revež po groznih mukah, previden s sv. zakramenti, v ponedeljek zjutraj umrl, zapustivši vdovo s šestero otročiči. — Ta hudodelnik bil je uže vsled uboja v ječi. — Slab utis naredila je ta dogodba na ljudstvo, kajti v kratkem času bil je en ud bralnega društva ubit in zopet drugi je po enem udu tega društva v nesrečo prišel. Društvo pa obžaluje zgubo izvrstnega pevca.

Iz Ljubljane. — Deželni zbor kranjski prične danes svoje zborovanje. O predlogih, ki pridejo v obravnavo, čujemo, da se predloži nov načrt statuta za ljubljansko mesto, dalje predlog, da se slapska vinorejska šola preloži na Dolenjsko, dalje predlog, da deželni zaklad